

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS TAUTYBĖS IR PILIETYBĖS PAGRINDU VALSTYBĖS VALDYMO SRITYJE

2016-01-29 Nr. (15)SN-244)SP-11
Vilnius

Lygių galimybių kontrolierė A. Lobačevskytė 2015 m. spalio 26 d. gavo Z. Č. (toliau – ir pareiškėja) skundą, kuriame nurodoma, kad ji yra Baltarusijos Respublikos pilietė, atvyko į Lietuvą gyventi ir Lietuvoje susituokė su Lietuvos Respublikos piliečiu A. Č. Po santuokos 1997 m. sudarymo, pasirinko Z. Č. pavardę. Toliau pareiškėja nurodo, jog visuose dokumentuose, tame tarpe ir šiuo metu turimame leidime nuolat gyventi (toliau – ir LNG), jos pavardė rašoma lietuviškais rašmenimis. Toliau skunde Z. Č. nurodė, jog šiuo metu baigiasi LNG galiojimas. Kaip matyti iš pareiškėjos pridedamų gautų atsakymų iš Lietuvos Respublikos vidaus reikalų viceministro E. Jankevičiaus 2015 m. liepos 16 d. rašto Nr. 1D-6134(12) ir Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus pavaduotojo, atliekančio direktoriaus pareigas J. Vidicko 2015 m. liepos 21 d. rašto Nr. (15/5-7-8A-259)10K-3824, jai buvo paaiškinta, jog jos pavardė naujame LNG bus rašoma ne lietuviškais rašmenimis Č., o lotyniškais rašmenimis be šalutinių (diakritinių) ženklų, ligatūrų ir kitų lotyniškosios abėcėlės raidžių modifikacijų pagal kelionės dokumento lotyniškus įrašus, kaip to reikalauja galiojantys teisės aktai – Ch. Pareiškėja prašė įvertinti, ar tai ne žmogaus teisių pažeidimas, ne psichologinė ir moralinė žmogaus prievarta.

1. Lygių galimybių kontrolierė 2015 m. lapkričio 4 d. raštu Nr. (15)SN-244)S-949 „Dėl galimos diskriminacijos tautybės ir pilietybės pagrindu“ kreipėsi į Alytaus apskrities VPK migracijos skyriaus Lazdijų grupės vadovę I. Mirijauskiene, prašydama paaiškinti, kuo vadovaujantis pareiškėjai nuo pat atvykimo į Lietuvos Respubliką dienos (1997 m.) buvo išduodami leidimai nuolat gyventi Lietuvoje, kokiais rašmenimis pareiškėjos pavardė buvo įrašyta atvykus gyventi į Lietuvą Baltarusijos Respublikos pase, kiek kartų buvo keisti leidimai nuolat gyventi ir kokiais rašmenimis juose buvo įrašyta pareiškėjos pavardė.

2. Lygių galimybių kontrolierė 2015 m. lapkričio 12 d. raštu Nr. (15)SN-244)S-975 „Dėl galimos diskriminacijos tautybės ir pilietybės pagrindu“ kreipėsi į Vidaus reikalų ministrą S. Skvernelį, prašydama pateikti paaiškinimus, kuo vadovaujantis pareiškėjai nuo pat atvykimo į Lietuvos Respubliką dienos (1997

m.) buvo išduodami leidimai nuolat gyventi Lietuvoje, kodėl visuose šešiuose leidimuose pareiškėjos pavardė buvo rašoma lietuviškais rašmenimis, tuo tarpu kai Baltarusijos Respublikos pase įrašyta jos pavardė Charniatskene, taip pat paprašyta nurodyti, kada įsigaliojo reikalavimas rašyti trečiųjų šalių piliečių pavardes lotyniškais rašmenimis (nacionalinį ir Europos Sąjungos teisės aktą) ir kodėl iki šiol, išrašant pareiškėjai leidimą nuolat gyventi, jais nesivadovauta. Analogiško turinio raštas išsiųstas ir Migracijos departamentui (2015 m. lapkričio 12 d. Nr. (15)SN-244)S-976).

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. Alytaus apskrities VPK migracijos skyriaus Lazdijų grupės vyresnioji specialistė I. Mirijauskienė 2015 m. lapkričio 10 d. raštu Nr. 52-S-59251 informavo, jog Z. Č. pirmas leidimas nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje buvo išduotas 1998 m. sausio 19 d. vadovaujantis 1991 m. rugsėjo 4 d. Lietuvos Respublikos imigracijos įstatymo nustatyta tvarka. Atvykus gyventi į Lietuvą, pareiškėjos pavardė Baltarusijos Respublikos pase buvo Ch. Per visą Lietuvoje gyvenimo laiką Z. Č. buvo išduoti šeši LNG Lietuvoje. Visuose juose pareiškėjos pavardė buvo Č.

2. Vidaus reikalų viceministras E. Jankevičius 2015 m. gruodžio 2 d. raštu Nr. 1D-9418(12) informavo, jog Z. Ch. į Lietuvos Respubliką nuolat gyventi atvyko 1997 m. Lietuvos Respublikos imigracijos įstatymo, galiojusio iki 1999 m. birželio 30 d., nustatyta tvarka. Migracijos departamentas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 31 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl leidimų nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo“, 1998 m. sausio 19 d. išdavė Z. Ch. leidimą nuolat gyventi. LNG gauti ji pateikė Baltarusijos Respublikos piliečio pasą, kuriame jos pavardė buvo įrašyta Ch. Tuo metu galiojusiuose teisės aktuose užsieniečių vardų ir pavardžių rašymas LNG nebuvo reglamentuotas. Migracijos departamentas, išduodamas leidimą nuolat gyventi Z. Ch., vadovavosi Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimu „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“. Užsienietės pavardė LNG buvo įrašyta lietuviškais rašmenimis pagal santuokos liudijimo, išduoto Lazdijų rajono Civilinės metrikacijos skyriuje, įrašą – Č.

Leidimų nuolat gyventi išdavimo ir keitimo tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose užsieniečio vardo ir pavardės rašymas LNG iki 2006 m. sausio 14 d. nebuvo reglamentuotas. 2006 m. sausio 15 d. įsigaliojo Vidaus reikalų ministro 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. IV-445, kuriuo buvo patvirtintas Dokumentų Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimui gyventi Europos Sąjungoje užsieniečiams išdavimo, keitimo ir panaikinimo, pragyvento Lietuvos Respublikoje laikotarpio apskaičiavimo, taip pat fiktyvios santuokos sudarymo, fiktyvios registruotos partnerystės bei fiktyvaus įvaikinimo įvertinimo tvarkos aprašas (toliau – LNG aprašas). LNG aprašo 62.4 papunktyje (LNG aprašo

redakcija, galiojusi nuo 2006 m. sausio 15 d. iki 2012 m. birželio 13 d.) buvo nustatyta, kad prašyme įforminti leidimą nuolat gyventi užsieniečio vardas (-ai) ir pavardė rašomi didžiosiomis raidėmis lotyniškais rašmenimis pagal kelionės dokumento lotynišką įrašą. Rašant vardą (-us) ir pavardę gali būti naudojami šie ženklai: „’”, „()”, „/”. Jeigu asmuo nepateikia kelionės dokumento, jo vardas (-ai) ir pavardė rašomi Lietuvos Respublikos teisės akto, kuriuose reglamentuojamas vardų ir pavardžių rašymas asmens dokumentuose, nustatyta tvarka.

LNG išrašo ir įrašus juose daro Asmens dokumentų išrašymo centras prie Vidaus reikalų ministerijos. Asmens dokumentų, tarp jų ir LNG išrašymą reglamentuoja Prašymų asmens dokumentams išduoti, pakeisti, įforminti registravimo, užsakymų asmens dokumentams išrašyti formavimo ir duomenų apie asmens dokumentų galiojimą tvarkos aprašas, patvirtintas Asmens dokumentų išrašymo centro prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2009 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. I-26 (toliau – ADIC aprašas). Pagal ADIC aprašo 2 priedo „Įrašai asmens dokumentuose“ (2 priedo redakcija, galiojusi iki 2013 m. sausio 16 d.) nuostatas, LNG užsieniečių vardai ir pavardės rašomi lotyniškais rašmenimis pagal užsieniečio pateikto užsienio valstybės kelionės dokumento, kurio pagrindu išduodamas Lietuvos Respublikos dokumentas, lotynišką įrašą.

Pagal LNG aprašo (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. sausio 13 d.) 6 ir 82 punktus, užsieniečio vardas (-ai) ir pavardė (-ės) prašyme išduoti ar pakeisti leidimą nuolat gyventi rašomi didžiosiomis raidėmis lotyniškais rašmenimis be šalutinių (diakritinių) ženklų, ligatūrų ir kitų lotyniškosios abėcėlės raidžių modifikacijų pagal kelionės dokumento lotynišką įrašą. Užsienietis gali rašyti vardą (-us) ir pavardę (-es) pagal kelionės dokumento lotynišką įrašą tais lotyniškais rašmenimis su diakritikais, kurie yra lietuvių kalbos raidyne: ą, ę, į, ū, ū, è, č, š, ž. Rašant vardą (-us) ir pavardę (-es), gali būti naudojami šie ženklai: „’”, „’” ir „( )”. Analogiškas užsieniečių vardų ir pavardžių rašymas reglamentuotas ir šiuo metu galiojančiame ADIC apraše.

3. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 1R-191 „Dėl civilinės metrikacijos taisyklių patvirtinimo“ 11 punkte nustatyta, kad registruojant ar įtraukiant į apskaitą užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės (toliau vadinama – užsieniečiai) bei jų vaikų civilinės būklės aktus, šių asmenų vardai ir pavardės civilinės būklės aktų įrašuose bei liudijimuose rašomi juos paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto liudijimo. Vardas ir pavardė paraidžiui gali būti perrašyti be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima.

4. Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau – ir Alytaus aps. VPK) viršininkas Č. Mulma 2015 m. gruodžio 14 d. raštu Nr. 5-S-65915 informavo Tarnybą, jog Alytaus aps. VPK atliktas patikrinimas, kokiomis aplinkybėmis 2010 m. birželio 21 d. Alytaus aps. VPK migracijos skyriaus Lazdijų

grupėje (toliau – ir Lazdijų grupė) pakeistas Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi Europos Sąjungoje Baltarusijos Respublikos pilietei Z. Ch.

Z. Ch. 2010 m. birželio 21 d. Lazdijų grupei pateikė prašymą pakeisti leidimą nuolat gyventi. Prašymą priėmė, asmens tapatybę ir parašą patvirtino Lazdijų grupės specialistė V. Karsokienė. Z. Ch. prie prašymo pakeisti leidimą nuolat gyventi pateikė leidimą nuolat gyventi LT6204353, išduotą 2005 m. liepos 8 d. Lazdijų grupėje ir Baltarusijos Respublikos piliečio pasą PP0226051, išduotą 2008 m. vasario 6 d. Baltarusijoje, galiojusį iki 2014 m. spalio 27 d., kuriame buvo įrašyta pavardė Ch.

Prašymo pateikimo metu galiojo 2006 m. sausio 15 d. įsigaliojęs Vidaus reikalų ministro 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymas, kuriuo buvo patvirtintas LNG aprašas, kurio 62.4 papunktyje buvo nustatyta, kad prašyme įforminti leidimą nuolat gyventi užsieniečio vardas ir pavardė rašomi didžiosiomis raidėmis lotyniškais rašmenimis pagal kelionės dokumento lotynišką įrašą.

Lazdijų grupės pareigūnai, pažeisdami tuo metu galiojusio LNG aprašo 62.4 papunktį, užsieniečiai išdavė leidimą nuolat gyventi LT6227820, kuriame įrašė pavardę Č. Lazdijų grupės specialistė, 2010 m. tvarkiusi pareiškėjos dokumentus, 2013 m. birželio 3 d. Alytaus aps. VPK viršininko įsakymu Nr.52-TE-237 nuo 2013 m. birželio 4 d. atleista iš vidaus tarnybos vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 53 straipsnio 1 dalies 12 punktu (jos pačios prašymu dėl išėjimo į pensiją).

Alytaus aps. VPK viršininkas Č. Mulma patikino Tarnybą, jog Lazdijų grupės valstybės tarnautojai pakartotinai supažindinti su šiuo metu galiojančiais teisės aktais, reglamentuojančiais leidimų nuolat gyventi išdavimą, keitimą ir išrašymą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – ir Įstatymas) reglamentuoja visus klausimus, susijusius su užsieniečių atvykimu ir išvykimu, buvimu ir gyvenimu Lietuvos Respublikoje. Remiantis Įstatymo 55 straipsniu užsienietis dokumentus leidimui nuolat gyventi išduoti arba pakeisti pateikia vidaus reikalų ministro įgaliotai institucijai, sprendimą dėl leidimo nuolat gyventi užsieniečiui išdavimo priima Migracijos departamentas, leidimą nuolat gyventi užsieniečiui išduoda vidaus reikalų ministro įgaliotos institucijos, leidimą nuolat gyventi keičia vidaus reikalų ministro įgaliotos institucijos – teritorinių policijos įstaigų migracijos padaliniai.

2. Z. Chyarnyatskene'ės pavardė 2010 m. birželio 21 d. Alytaus aps. VPK Lazdijų grupės išduotame LNG įrašyta nesilaikant teisės aktų, reglamentuojančių LNG išdavimą, keitimą ir išrašymą reikalavimų (žiūr. nustatomosios dalies 2 ir 3 punktus). Įrašus LNG lotyniškais rašmenimis nustato ir 2002

m. birželio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr.1030/2002, nustatantis vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą¹, kuris yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse pagal Europos Sąjungos steigimo sutartį.

3. Apie tai, kad visuose LNG išdavimo, keitimo ir išrašymo reglamentuojančiuose teisės aktuose yra nustatyta, jog LNG užsieniečio pavardė turi būti rašoma lotyniškais rašmenimis be šalutinių (diakritinių) ženklų, ligatūrų ir kitų lotyniškosios abėcėlės raidžių modifikacijų pagal kelionės dokumento lotyniškus įrašus, pasisakė ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas². Pasak teismo, iš teisės normų turinio akivaizdu, kad įrašų formos LNG pagrindas – užsieniečio kelionės dokumentas, jokių alternatyvų, leidžiančių valstybės institucijai, išduodančiai LNG, pasielgti kitaip, nenumato, todėl įrašai LNG turi būti atliekami tikta tokia forma, kuria teisės aktai (žiūr. nustatomosios dalies 2 ir 3 punktus) nustato.

4. Iš skundo tyrimo metu surinktos informacijos nėra pakankamo pagrindo manyti, kad pareiškėja būtų diskriminuojama dėl tautybės ar kitu diskriminacijos pagrindu, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme ir Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme.

Nustatant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės ar žmonių grupės, ir vertinama, ar vienai grupei dėl tautybės ar kitų pagrindų nėra taikomos mažiau palankios sąlygos nei kitai grupei buvo, yra ar būtų taikoma panašiomis aplinkybėmis. Palyginamieji vertinami panašiomis arba tokiomis pačiomis aplinkybėmis. Taigi diskriminacija pasireiškia kaip valinis žmogaus arba žmonių grupės turimų teisių apribojimas, kai tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis kitas savo savybėmis ir požymiais panašus žmogus ar žmonių grupė naudojami tokiomis teisėmis arba net yra privilegijuotoje padėtyje. Būtent dėl vienokių ar kitokių požymių žmogus arba žmonių grupė netenka įstatymų garantuotų teisių arba galimybių šias teises realizuoti. Aptariamam atveju pareiškėjos LNG išrašymas lietuviškais rašmenimis buvo sąlygotas aplaidaus Lazdijų grupės pareigūnų darbo. Teisės aktai, reglamentuojantys LNG užsieniečių pavardžių rašymą numato tik vienintelį atvejį, kada užsieniečio pavardė rašoma lietuviškais rašmenimis – jei asmuo nepateikia kelionės dokumento. Tik tuo atveju, jei būtų pakeista pavardės užrašymo forma pareiškėjos pase, migracijos pareigūnai turėtų pagrindą pakeisti pavardės įrašą ir LNG.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsnio 2 punktu bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

¹ OL 2004m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 6 tomas, p. 3

² Administracinė byla Nr.A⁴-296/2007

n u s p r e n d ž i a :

1. Atmesti skundą, jeigu nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su tyrimo pažyma supažindinti pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė